



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Panarion, Hoc Est, Arca Medica Variis Diuinæ Scriptvræ
priscorumq[ue] Patrvm Antidotis aduersus Animi morbos
instructa**

Busaeus, Johannes

Moguntiae, 1608

Auaritia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54834)

erucifixio viam crucis & mortificationis ingressus fueris, omnia reddentur leuiora, quia ipse dixit: *Inguum meum suauis est, et onus meum leue.* Mat. 11. 30.

V I D E plura verbo. *Ambitio. Auaritia. Familiaritas nimia. Gloria vana. Gula. Immortificatio passionum. Iudicium proprium. Luxuria, Mortis metus. Tristitia, Voluntas propria, Voluptas carnis,*

A V A R I T I A.

Remedia contra Auaritiam.

I. R E M E D. Considera in diuinis scripturis Auaritiæ crimen omnibus aliis quasi anteponi. Sic enim loquitur Ecclesiasticus. *Nihil est iniquius, quam amare pecuniam: hic enim et animam suam venalem habet.* Et paulo ante. *Auaro nihil est scelestius.* Et rursus. *Qui aurum diligit, non iustificabitur.* Paulus quoque Apostolus auaritiam hic appellat idolorum, vel simulacrorum seruitutem. Deinde eadem scripturæ auaros disertè regno cœlorum excludunt, & æternis inferni pœnis addicunt. Sic enim loquitur Propheta Baruch. *Vbi sunt, qui argentum thesaurizant, et aurum in quo confidunt homines? Exterminati sunt, et ad inferos descenderunt.* Et Christus. *Vae vobis diuitibus, qui habetis hic consolationem vestram.* Et. *Facilius est camelum per foramen acus transire, quam diuitem intrare in regnum cœlorum.* Tum Apostolus. *Qui volunt diuites fieri, incidunt in tentationem et in laqueum diaboli, et desideria multa inutilia et nocua, quæ mergunt homines in interitum et perditionem.* Ac B. I A C O B V S. *Agite nunc diuites, plorate ululantes in miseris vestris, quæ aduenient vobis. Diuitiæ vestrae putrefactæ sunt, et vestimenta vestra à tineis comesta sunt. Aurum et argentum vestrum aruginauit, et arugo eorum in testimonium vobis erit, et manducabit carnes vestras sicut ignis. Thesaurizastis vobis iram in nouissimis diebus.* Eccl. 10. 10. Cap. 31. Ephes. 5. 5. Col. 3. 5. Bar. 3. 18. Luc. 6. 24. Matth. 19. 24. 1. Tim. 6. 9. Iac. 5. 1.

II. R E M E D. Considera quam grauitè S. Patres de hoc vitio censent. BASILIVS. *Quanto diuitia magis augeantur, tanto plus adferunt curarum. Indes expectatur, et auarus cogitat, ne in ius trahatur, ne orphanus suas lacrymas in foro palam faciat. Nocte consultat, quomodo mane quosdam aduocatos sibi præparet, quomodo in iudicio mentiendo pauperem destitutum opprimat. Eius animam hæc cura continuo mordaces absumunt. Canis latrat, auarus putat furem esse. Mus forte perstrepat, et auari cor salit, quemlibet vel puerum suspellum habens. Filios iam grandes vi insidiatores afficit, quod eorum iam ætas successionem expetere videtur, et c.* AMBROSIVS. *Exemplum auaris omnibus in Anania, à Petro punito, propositum est: ut qui eiusdem criminis reus fuerit, eiusdem supplicij in iudicij die sententia feriatur. Grande igitur malum est auaritia, in omni malorum omnium est origo, sicut ait Apostolus, radix autem omnium malorum est cupiditas, quam quidam appetentes errauerunt à fide. Vides ergo, quia qui pecuniam appetit, fidem perdit: qui aurum redigit, gratiam prodigit.* Bas. hom. 21. Amb. ser. 55. Act. 5. 5. 1. Tim. 6. 10.

- Auaritia enim cæcitas est, errore in religionis inducit. Cæca, inquam, est auaritia, sed diuersis fraudum oculata ingenis: non videt quæ diuinitatis sunt, sed cogitat quæ cupiditatis sunt. CHRYSOSTOMVS oratione in auaros. Quid manibus auari scelera-
tius? quid oculis impudentius & caninum magis? non aspiciunt homines vt homines, neque cælum vt cælum, sed omnia pecuniâ esse putat. Et infra. Vrsi & lupi, vbi saturati sunt, abstinent se cibo, isti verò non satiantur. Atqui propterea manus nobis fecit Deus, vt aliis opitulemur, nõ vt insidiamur. Talium ora citam, ferarum ora sunt, quin his etiam truculentiora. Etenim verba promittunt, magis quam ferarum dentes venenum emittentia, & necem patrantia. Quod si mentem quoque talium, quis excuiat, iam non ferarum modo, sed etiam demones ipsos appellabit. AVGVSTINVS in libris de ciuitate Dei causam reddens, cur Apostolus auaritiam vocet idolorum seruitutem. Peruersi, inquit, & auari frui volunt nummo, vt autem Deo, quoniã non nummum propter Deum impendunt, sed Deum propter nummum colunt. Quia nimirum, licet Deum agnoscant, & reuerentur, tanquam rerum omnium parentem, immoderato tamen affectu, quo in sordibus pecuniæ inhaerescunt, eum vltimum sui finem, & summum bonum esse re & facto negare videtur. Itaque in pecunia conquiescunt, ac si nulla Dei cura & prouidentia agere deberent vnquam. Et alibi, non solum euarius est, qui rapit aliena, sed et ille auarus est, qui cupidè seruat sua, quomodo indicaturus est te, cum non solum seruas tua, sed etiam quæris aliena? GREGORIUS lib. 4. moral. Rarum valde est, vt qui aurum possidet ad requiem tendat, dum per semetipsam veritas dicat. Difficile, qui pecunias habent, intrabunt in regnum cælorum. Nam, qui hic multiplicandis diuitiis inhiant, quæ alterius vitæ gaudia sperant? Quod tamen, vt redemptor noster valde rarum, & ex solo diuino miraculo euenire posse monstraret: apud homines, inquit, hoc impossibile est: apud Deum autem omnia possible sunt.*
- III. REMED. Considera quid Ethnici de ea senserint. CICERO in oratione pro Quintio. Nullum, ait, est officium tam sanctum, atque solenne, quod non auaritia comminuere, atque violare soleat. Et in Vatinius. Nemo tam firmum habuit presidium, quod auaritia non infregerit, atque debilitauerit. Et ibid. Auaritia insatiabilis immensa & incredibilia potest. Ita, n. hominum mentes obstrictas tenet, vt eas nullo tempore respirare permittat. Et li. 2. officiorum. Nullum est vitium tetrius, quam auaritia, præsertim in Principibus & Rempub. gubernantibus. Habere enim quæstui Rempub. non modo turpe est, sed scelera- tum et nefarium. SALVSTIUS in Catilinario. Pecunia, imperiique libido, sunt quasi materies omnium malorum. Nãque auaritia fidem, probitatem, ceterasque bonas artes subuertit: proque his superbiam, crudelitatem, Deos negligere, omnia venalia habere, edocuit. VAL. MAXIMVS li. 9. c. 4. Protrahatur etiam in medium Auaritia, latèntium indagatrix lucrorum, manifeste prædæ avidissima vorago, nec habendi fructu felix, & cupiditate quærendi miserissima. SENECA epist. 115. Nulla auaritia sine pœna est, quamuis satis sit ipsa pœnarum. O quantum lachrymarum, o quantum laborum exigit? quæ misera desiderata, quam misera parvis est? Adde quotidianas sollicitudines, quæ pro modo habendi quodque di seruiant. Maiore cor-
mento

Orat. 7.

A. li. c. 15.

Aug. serm. 196.
de temp.

Greg. c. 3.

Luc. 18. 24.

Cicero.

Salustius.

Valerius.

Seneca.

mento pecunia possidetur, quam queritur. Quantum damnis ingemiscunt, quæ & magna incidunt, & maiora videntur. Et epist. 108. Non vides, quemadmodum theatra confonent, quoties aliqua dicta sunt, quæ publicè agnoscimus, & consensu vera esse testamur. Desunt inopia multa, avaritia omnia. In nullum avarus bonus est, in se pessimus.

IV. REMED. Considera exemplum Christi & sanctorum, qui avaritiæ hostes infestissimi verbis & factis fuerunt. CHRISTVS enim cum filius Dei esset, vel ut loquitur Apostolus, in forma Dei, Deo æqualis, rex regum & Dominus dominiatum, exinaniuit se, & formam serui pauperis accepit; in stabulo, ut pauper natus, pannis inuolutus, & in præsepio depositus: in sinu parentum pauperum suo labore, & alienis opibus sustē. tatus, ita ut de se dixerit. *Vulpes foueas habent, & volucres cæli nidus: filius autem hominis non habet, ubi caput reclinet.* Pauper denique & nudus in lecto crucis mortuus, & in alieno sepulcro humatus. Deinde pauperes elegit discipulos, eisque auctor fuit ut ad arctissimam totius vitæ paupertatem, relictis omnibus quæ in mundo haberent, vel habere potuissent, religione voti se obstringerent. Immo omnibus Christianis consuluit eandem paupertatis perfectionem dicens diuiti adolescenti. *Si vis perfectus esse, vade, vende quæ habes, & da pauperibus, & habebis thesaurum in cælo; & veni sequere me.* Quod consilium & primi Christiani, ut est in Actuum Apostolicorum historia, quorum nullus quicquam suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia, sequuti sunt, ac postea quamplurimi religiosi clerici, omnesque monachi, eorumque fundatores. Antonius, Basilius, Benedictus, Bruno, Dominicus, Franciscus, &c. idque non alia de causa fecerunt, quam ut ab avaritia, vel cupiditate omnium malorum radice, ut eam describit B. Paulus, quam longissime abessent. Tum ut eo capaciores essent opum cælestium paupertatis professoribus promissarum, dixerat enim Christus. *Beati Pauperes Spiritum quoniam ipsorum est regnum cælorum.* Dixerat diuiti adolescenti. *Et habebis thesaurum in cælo.* Dixerat Apostolis. *Omnis qui reliquerit domum, &c. centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit.*

V. REMEDIUM. Considera, quam grauibus poenis diuinitus castigata sit quorundam avaritia. Verba describam Io. CASSIANI ex libro 7. insti. monast. *Gieze ea quæ ne antea quidem possederat volens acquirere non modo gratiam Prophetiæ non meruit possidere, quam per successionem vel hereditariam à suo habuit magistro suscipere, verum etiam e contrario æterna lepra sancti Elisæi maledictione perfunditur. Iudas autem volens resumere pecunias, quas antea Christum secutus abiecerat, non solum ad proditorem Domini lapsus, Apostolatus perdidit gradum, sed etiam vitam ipsam communi exitu finire non meruit, eamque biathanati morte conclusit. Ananias verò & Sapphira reseruantem partem quandam quæ ex his possederant Apostolico ore morte multantur.* Hæc ille. Eadem de causa miserè perierunt & alii, Vt Achan anathematis reus. Saul rex post victos Amalecitas mandati diuini

Iof. 7. 1.
1. Reg. 15. 20.
3. Reg. 8.
3. Reg. 27.
Hier. cp. 22.

diuini præuaricator. Iohel & Abias iudicii peruersores. Achab cum Iezabele Naboth Iesrahelita interfector, & vinearum cruentus occupator. Post Apostolicum æuum & monachi avaritiæ rei non leuiter puniti sunt. Hieronymus in Epist. ad Eustochium de re Nitriæ recenter gestæ sic scribit. *Quidam ex fratribus parcius magis quam avarior, & nesciens triginta argenteis Dominum venditum, centum solidos, quos lina texendo acquiserat, moriens dereliquit. Initum est inter monachos consilium (nam in eodem loco circiter quinq; milia diuisis cellulis habitabant) quid facto opus esset. Alij pauperibus distribuendos esse dicebant: alij dandos Ecclesiæ: nonnulli parentibus remittendos. Macarius verò & Pambro, & Isidorus, & ceteri, quos Patres vocant, sancto in eis loquente Spiritu decreuerunt infodiendos esse cum eodem, dicentes: Pecunia tua tecum sit in perditionem. Nec hoc crudeliter quisquam putet factum: tantus cunctos per totam Ægyptum terror inuasit, ut unum solidum dimisisse sit criminis.* Simile exemplum est in dialogis GREGORII Magni. nam cum monachus lultus morti vicinus deprehensus esset occultasse tres aureos in quodam medicamento, B. Gregorius tum Abbas ei dici curauit eum ab omnibus fratribus ea de causa abominatum: post mortem autem voluit corpus eius in fossam sterquiliniæ proiici, & tres aureos, quos reliquerat cum illo infodi, ac ab omnibus clamari. *Pecunia tua tecum sit in perditionem.*

Greg. l. 4. c. 35.

1. Tim. 6. 9.

VI. REMED. Considera pericula animi & corporis, in quæ avari se coniciunt. Nam qui volunt diuites fieri, ait Apostolus, *incidunt in tentationem & laqueum diaboli, & desideria multa inutilia & nocua, quæ mergunt hominem in interitum & perditionem.* Verè & multos, & occultos, & arctos laqueos diabolo suppeditat avaritia. Multos, quia, ut scribit Sapiens, *creatura Dei in odium facta sunt, & in tentationem animabus hominū, & in miscipulam pedibus insipientium.* Occultos, quia teste Iob, *abscondita est in terra pedica eius.* adeo si quidem subtiles sunt in commerciis, maximè in vsura & Simonia, ut summi etiam Doctores vix eos agnoscant: adde quod velati sint, vel necessitate naturali, ne aliquando desint ad vitam necessaria ipsi, vel liberis: vel spiritali, ut suppetant quæ erogentur in pauperes. Arctos vero, quia tot vinculis constringitur, quot habet possessiones, & quidem duplici amore constringitur, sui videlicet & filiorum: nam in morte cum desinit eas amare sibi, adhuc amat filiis, aliisque hæredibus. Addit Paulus eos incidere in desideria multa inutilia, & nocua, quia ut ait Ecclesiasticus. *Auarus nunquam impletur pecunia.* Et Salomon. *Infernus & perditio nunquam implentur. Similiter & oculi hominum insatiabiles.* Nam quo plus opes crescunt, hoc situm habendi magis accendunt; sicut hydropicus quo plus bibit, hoc inflatur amplius. Cum quo conuenit illud Poætæ Ethnici. *Crescit amor nummi, quantum ipsa pecunia crescit.* Vnde consequens est, ut avaro perinde sit opibus abundare, ac nihil habere. *Est quasi diues, inquit idem Salomon, cum nihil habeat.*

Sapi. 4. 11.

Iob. 18. 10.

Ecl. 5. 9.
Prou. 27. 10.

auen. Sat. 14.
Prou. 13. 7.

habeat: & est quasi pauper, cum in multis diuitiis sit. Et Hieron. ep. ad Paulinum. *Hieron. ep. 107.*
 Antiquum dictum est. Avaro tam deest, quod habet, quam quod non habet. *1. Tim. 6. 9.*
 Credenti totus mundus diuitiarum est: infidelis autem etiam obulo indiget. Denique incidunt avari & in desideria nociua, iuxta Apostolum quæ mergunt hominem in interitum, & inserunt doloribus multis. *Greg. 1. 15. mor. 6.*
 Nam diuitiæ, ut bene quidam dixit, & magno labore acquiruntur, & multo timore possidentur, & summo dolore amittuntur. *Eccl. 5. 10.*
 Est & alia infirmitas pessima, ait Sapiens, quam vidi sub sole diuitiæ conferuata in malum Domini sui: pereunt enim in afflictione pessima. Et rursus. *Eccl. 4. 17.*
 O mors quam amara est memoria tua homini pacem habenti in substantiis suis.

VII. R E M E D. Considera quanta stultitia in accumulandis opibus committatur. Avaro enim thesaurizanti apud Lucam dictum est. *Luc. 12. 20.*
Stultus est, hac nocte animam tuam repetunt à te, quæ autem parasti, cuius erunt? Prima ergo stultitia avari est, quod improbo labore congerat ea, quibus forte nunquam est fruiturus. Vnde B. Paulus voluit Timotheum diuitibus præcipere, ne sublimè sapereut, & sperarent in incerto diuitiarum. *1. Tim. 6. 17.*
 Putant enim & diuites, se hoc aliis hominibus sapientiores, quo plura corradunt. *Sapiens sibi videtur,* inquit Salomon, *vir dives: pauper autem prudens scrutabitur eum. 2.* Stultitia est, quod thesauros cogerat, ubi omnes eius antecessores illos amiserunt, nempe in mundo. *3.* quod usurpat sibi quæ sua non sunt. *Domini est terra,* inquit Psaltes regius, *& plenitudo eius.* Quando canis duos homines sequitur, vter eius Dominus sit, nescitur, quousque alter ab altero discesserit: sic in hac vita nescitur, quis opum collectarum sit Dominus, at post mortem patet, non esse avari, sed mundi, quia soli mundo relinquuntur. Rursum, quemadmodum, si quis ad conuiuium prælautum inuitatus existimaret omnia sua esse quæ apponuntur, & ideo mensis remotis pateras, lanceasque argenteas domo efferre vellet, ei à ianitore diceretur, illa eius non fuisse nisi quoad usum, & idcirco redderet: sic auaris, qui omnia bona credunt esse sua, dum hac vita excedunt, ianitor, mors, dicit illud Pauli. *Nihil intulistis in hunc mundum, haud dubium quia nec auferre quid potestis. 1. Tim. 6. 7.*
 4. Stultitia est, quod ex Domino faciat se seruum, Avarus enim possidetur à diuitiis suis, non eas possidet, nec enim aliter habet eas, quam compedes habere dicitur, qui est cõpeditus. Et ratio est, quia in omnibus obedit illis, secundum illud Ecclesiastæ. *Pecunie obediunt omnia. Imò facit se mancipium earum vilissimum,* quia si in morbum incidat, non audet medicum aduocare, ne iacturam pecuniæ faciat: ac licet tota vita sedulo eis cumulandis seruiarit, tandem eum sine vlla mercede omnibus spoliatum dimittunt. *Dives enim cum dormierit,* ait B. Iob. *nihil secum auferet. 5.* Stultitia, vel potius insania est, quod laqueos quærat, quibus se suosque, uxorem, liberos & totam familiam strangulet & perdat in æternum. *Cor iniqui,* ait Sapiens, *inquit illa mala, id est, laqueos occultos vsuræ, simoniæ, aliorumque occultorum cõtractuum, quibus se suosque participes facit.* *C VIII. R. R.*

1. Tim. 6. 8.

Laert. lib. 6.

1. Tim. 6. 18.

Tob. 4. 11. 12.

VIII. R E M. Si diues non es, & tamen inordinatè affectus ad opes, tolle affectum, & statu tuo contentus sis. *Habentes autem alimenta, ait Apostolus, & quibus tegamur, his contenti simus.* Sic enim securior, tranquillior, & ad virtutes cōparandas aptior existeris. nam & Philosophi Ethnici, vt Crates Thebanus apud Laertiū, opes abiecerunt, vt aptiores esset ad capefendam sapiētiā. Si verò opibus abundas, non speres in incerto diuitiarum; sed in Deo viuo, vt idem Apostolus monet, & diues fias in bonis operib. studeasq; facile tribuere indigentibus, communicare, & thesaurizare tibi fundamentum bonum in futurum vt apprehendas veram vitam. Eleemosyna, inquit liberalis Tobias, ab omni peccato, & à morte liberat, & non patietur animam ire in tenebras. Fiducia magna erit coram summo Deo, eleemosyna omnibus facientibus eam.

VIDE V. Impatiētia in paupertate. Impatiētia in damno rerū tēporaliū.

B

BLASPHEMIA.

Remedia contra blasphemiam.

Exod. 20. 7.
Coloss. 3. 8.Iac. 5. 12.
Lcu. 24. 14.2. Reg. 12. 14.
Matt. 12. 31.

Mar. 3. 29.

Cypr. ad Iubaianum.

Basil. quæst. 273.

RIMVM Remediū. Considera dicta Spiritus S. in factis literis. Primo. n. prohibet blasphemiam, vt in Exodo. *Non assumes nomē Domini Dei tui in vanum.* multo ergo minus ad blasphemiam. Et apud Apostolum. *Nūc autem deponite & vos oīa, iram, indignationē, malitiā, blasphemiam.* Et. *Sit sermo vester, est est, non non 2. grauissimā poenā blasphemis denunciat.* Educ, ait in Leuitico, blasphemum extra castra, & ponant oēs qui audierūt manus sup caput eius, & lapidet eū populus vniuersus. Et ad regē Dauid. *Quoniam blasphemare fecisti inimicos Domini propter verbū hoc, filius qui natus est tibi morte morietur.* Et apud Matthæum. *Omne peccatū & blasphemia remittetur hominibus, Spiritus autē blasphemia nō remittetur.* Et apud Marcum. *Qui blasphemauerit in Spiritum S. non habebit remissionem in aeternum.*

II. REMED. Considera SS. Patrum sententias. CYPRIANVS de hæreticis baptizandis. *Si cuius patrī aliquis conuiciū fecerit, si contumeliosus & proca pudorē eius & honorem maledico ore lacerauerit, indignatur filius, & irascitur & lesi patris iniuriā quibuslibet modis vindicare conatur. Tu Christū putas impiis & sacrilegis, & in patrē suū blasphemis impunitatē dare? BASILIVS in regulis breuioribus Ex ea blasphemia q̄ Pharisæi vsurparunt. (Matt. 12.) perspicuū est eū etiam nūc blasphemare Spiritum S. hoc est, detrahere Spiritui S. quicumq; effectus & fructus Spiritus S. aduersario ipsius attribuit: q; peccatū incurrimus pleriq; nostrū, q; securi periculi strenuū sæpe numero temere appellamus ambiciosū, & ei qui iusta indignatione pzelitū moueatur, & eā re indicās iracundiā calūniā impingimus, & ad eūdem modū alia ini-*
quis